

Rippl-Rónai-mozaik a sarokházon*

Tisztelt polgármester úr, igazgató úr, tanár úr, kedves diákok, kedves érdeklődők! Köszönöm szépen Surányi Péter igazgató úr meghívását, nagy megtiszteltetés számomra, hogy jelen lehetek a mozaik leleplezésén. Igazgató úr felkérésére engedjék meg, hogy megosszak Önökkel néhány gondolatot az alkotás szereplőjéről, Piatsek Ferencről, aki az ükapám volt.

1835-ben született Somogyszilban és 1908-ban halt meg Kaposváron. Feleségével, Németh Máriával közös sírban nyugszik nagyszüleimmel, szüleimmel együtt a Keleti temetőben. Három lánya volt, Margit, Gizella és Emília. Gizella a dédanyám, apai ágon. Margit nevű lányát a festő öccse, Rónai Lajos vette feleségül. Ükapám így került a festővel rokonságba.

A jellegzetes, kampós orrú nyugalmazott erdész rendszeres vendég volt a festő Fő utcai lakásában, majd később a Róma-villában. Mivel jól beszélt franciául, kiváló társasága volt a festő francia származású feleségének, Lazarine asszonynak. Gyakorta olvasott fel neki a *Magyarország* című lapból, így tanítva őt a magyar nyelvre, melyet élete végéig nem sikerült teljesen elsajátítania. De nem csak társalogtak, hanem kártyáztak is, erről a jelenetről is készült pasztell kép.

Rónai egyik legismertebb alkotása az *Apám és Piatsek bácsi vörösbor mellett* című képe. Úgy tudni, hogy a kedélyes, jó humorú öregúr szerette a vörösborot, és maga is foglalkozott borkészítéssel a Kisrómahegyen lévő szőlőjében.

Édesapámtól – aki szintén erdész volt – maradt rám az a rövid kis történet, mely szerint gyakran hívott vendégeket a borospincéjébe. Amikor már fogyóban volt az asztalon a jóféle vörösbor, egyszer csak így szólt a feleségéhez: „Mária, sülyedjen a föld alá!” Ükanyám persze nem vette zokon e szavakat, hanem már indult is le a pincébe, hogy újra megtöltse a kancsót, a vendégek pedig jót derültek a kissé félreérthető dörgedelem hallatán.

A Kossuth-párti Piatsek bácsi alakja Rónai több képén is feltűnik, ahogy két lánya, Margit és Gizella, aki a dédanyám volt. Mivel a festő gyakran a családtagok közül választott modellt, így nagymamám, Máriát, vagy ahogy a családban becézték Babyt is többször megörökítette. Például a *Piatsek bácsi babákkal* című festményen, ott a háttal álló barna hajú kislány a nagymamám, a szőke pedig a húga, Margit. Nagymamám a *Három gyerek a Róma villában* című képen már nagyobacska, itt a bátyjával, a festőművésszé lett Martyn Ferencsel, és Anellával látható, akik mindketten nevelt gyermekei voltak Rónainak.

Gyermekként rendszeresen volt alkalmam a Róma-villában tölteni a vasárnapokat, együtt játszani, barangolni a környéken unokatestvéreimmel, Martyn Róbert

* Elhangzott 2023. május 17-én Kaposváron a Szent Imre és a Somssich Pál utca sarkán lévő háznál, amelynek falára a kaposvári Zichy Mihály Iparművészeti Szakgimnázium öt diákja mozaikképet készített Rippl-Rónai József *Piatsek bácsi a fekete kredenc előtt* című, a művész „kukoricás” korszakában született festményének egy részletéről.)

– vagy ahogy a kaposváriak emlegették: a hegyi tanár – két lányával, Marcsival és Gizikével. Ezekre az alkalmakra ma is szívesen gondolok vissza, nagyon meghatározóak az életemben. Sok-sok év távlatából is pontosan fel tudom idézni a Róma-villát, a műtermet, a Róbert bácsi által gondosan megőrzött valamennyi megmaradt berendezési tárggyal, bútorral és festménnyel együtt. Nagyon jól éreztem ott magam, emlékszem, hogy a falakon a sok színes képet minden vasárnap újra és újra végignéztem, akár egy kiállításon, talán innen ered a képzőművészet iránti érdeklődésem...

Büszke vagyok a felmenőimre, emléküik és a tőlük megmaradt tárgyak nagyon fontosak számomra. E néhány gondolat megfogalmazásakor tudatosult bennem, milyen kivételes alkalmak voltak azok a napok, amikor ülhettem abban a karosszékben, melyben egykor ükapám pipázgatott, és játszhattam ott, ahol vendég volt például Babits Mihály, Ady Endre, Szabó Lőrinc, Móricz Zsigmond.

Remélem, hogy a most felavatásra kerülő mozaik kedves színfoltja lesz a városnak és Piatsek bácsi által sokan kedvet kapnak, hogy Rippl-Rónai József képeit és korát megismerjék.

Hálásan köszönöm Csincsi Arnold tanár úrnak és diákjainak ezt az alkotást. Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

A Somssich Pál és a Szent Imre utca sarkán található a mozaikkép